

SUBIECTUL 9: Totonac (1)

REZOLVARE

1. Corespondențe:

câinele meu = kinčiči
vipera mea cu corn = kinxu:kilú:wa
acești coioți enervați = camá: laki:ʔtsí: sipéx čičín
tufișuri = sipéxne
rața sălbatică drăguță = šacewamí: sipéx spú:n
copacul meu tăiat = ká: kinkíwi
acești cerbi drăguți = camá: lakcewamí: xu:kín
urechile mele = kinaʔhá:na
creangă tăiată = ká: aʔhá:n
pădurea = ka:kiwín
casa = šačík
în orașul meu = nakkinka:čikni
cerb tăiat = ká: xú:ki
acul = šali:štóʔo

2. Traduceri:

- a. câinele = šačiči
- b. cerbul meu drăguț = cewamí: kinxú:ki
- c. aceste urechi ascuțite = camá: lakli:štóʔo aʔhá:na
- d. în tufiș = naksipéx
- e. rața sălbatică tăiată = šaká: sipéx spú:n

3. Cuvântul **aʔhá:n** poate avea două sensuri: *ureche* și *creangă* („urechile pomului”).

4. Explicații¹:

I. Grupăm structurile din română în funcție de marcarea substantivelor (prin articol hotărât, prin adjectiv posesiv și demonstrativ, prin adjective participiale sau propriu-zise):

¹ Pentru stabilirea corespondențelor nu există o metodă anume. În explicațiile date este prezentată doar una dintre metodele posibile prin care pot fi găsite corespondențele corecte. Orice altă metodă este acceptată!

- Substantivele „marcate”:

[+adjectiv posesiv]	[+articol hotărât] - [+/-adjectiv]	[+adjectiv demonstrativ] - [+adjectiv]	[+adjectiv]
câinele meu vipera mea cu corn în orașul meu urechile mele copacul meu tăiat	rața sălbatică drăguță casa pădurea acul	acești coioți enervați acești cerbi drăguți	cerb tăiat creangă tăiată

Tabel 1

- Substantiv „nemarkat”: tufișuri.

II. Grupăm structurile din totonac în funcție de elementele/segmentele care se repetă:

kin čiči kin xu:kilú:wa kina ?há:n nak kin ka:čikni ká: kin kíwi	ša čík ša li:štó?o ša cewamí: sipéx spú:n	camá : laksi:ʔtí: sipéx čičín camá : lakcewamí: xu:kín
---	--	---

Tabel 2

III. Analogii și observații prin compararea celor două tabele:

1. Adjectivul demonstrativ este marcat prin **camá**:

acești coioți enervați = **camá**: laksi:ʔtí: sipéx čičín

acești cerbi drăguți = **camá**: lakcewamí: xu:kín

- deducem că: *acești* = *camá*:

enervați = *si:ʔtí*:

drăguți = *cewamí*: (se compară exemplul *camá*: *lakcewamí*: *xu:kín*

cu un alt exemplu are conține acest adjectiv *ša*cewamí: sipéx spú:n → *rața sălbatică drăguță*, iar *rața sălbatică* = *sipéx spú:n*);

coioți = *sipéx čičín*

cerbi = *xu:kín*

2. Adjectivul posesiv din limba română se marchează în totonac prin (-)**kin**-, care se atașează la substantivul pe care îl precedă:

a. câinele **meu** = **kin**čiči

Observații:

- *čiči* = *câine*, analogie cu substantivul compus *coiot* (*sipéx* + *čiči* = *sipéx čičín*, unde *sipéx* (care mai apare și în exemplul *ša*cewamí: sipéx spú:n = *rața sălbatică drăguță*) poate însemna ceva care are legătură cu mediul sălbatic. De asemenea, cuvântul *sipéx* apare și singur, cu o formă diferită, *sipéxne*, și singurul substantiv nemarkat care poate fi asociat cu ideea de *mediu sălbatic* este *tufișuri*;

b. vipera **mea** cu corn = **kin**xu:kilú:wa

Observații:

- substantivul *viperă cu corn* este un substantiv compus (prin sudare) din cuvintele *xú:ki* (= *cerb*) și *lú:wa* (= presupunem că înseamnă *șarpe*);

c. în orașul **meu** = nak**kin**ka:čikni

Observații:

- **nak-** = marca prepoziției *în* din română, pentru că nu mai apare în niciun alt context;

- *oraș* → asociere cu *casă* (*čík*), care apare ca un substantiv determinat; de aici rezultă că *šačík* = *casa*, iar **ša-** este marca determinării;
- segmentul **ka:-** reprezintă marca relației semantice parte-întreg: „mai multe case formează un oraș”. Pentru a forma acest cuvânt, apare următorul tipar: **ka:** + *substantiv* + *marca de plural*;
- **Atenție!** Atunci când apare segmentul **ka:-**, marca determinării **ša-** dispare!

d. urechile **mele** = **kina**?há:na

e. copacul **meu** tăiat = ká: **kinkíwi**

Observații:

- marca de posesie **kin-** se atașează la substantiv;
- **Atenție!** Morfemul **(-)kin-** = posesie + determinare;

3. Determinarea cu articol hotărât în limba română se marchează în totonac (așa cum am văzut prin asocierea semantică de mai sus, **2c.**, *šačík* = *casa*) prin **ša-**:

- știm că:
 šačík = *casa*
 šacewamí: sipéx spú:n = *rața sălbatică drăguță*
- în totonac un singur cuvânt apare cu marca **ša-**: **šali:štó?o**, iar în română sunt două cuvinte care apar cu articol hotărât: *acul* și *pădurea*;
- în lista de cuvinte din limba română apar câteva cuvinte pe care le putem asocia cu ideea de *pădure* (*creangă*, *copac*); putem face analogie cu asocierea semantică de mai sus, *casă* → *oraș*, și putem deduce că *pădurea* trebuie să însemne „locul unde sunt mai mulți copaci”. Astfel, cuvântul pentru *pădure* trebuie să conțină segmentul **ka:-**, marca relației semantice parte-întreg („mai mulți copaci formează o pădure”) care exclude marca determinării propriuzise, prin **ša-** (apare același tipar **ka:** + *substantiv* + *marca de plural*);
- de aici rezultă că **šali:štó?o** = *acul*;

4. Marcarea pluralului:

a. pentru substantive:

Regula 1: La finalul substantivului care se termină în vocală se adaugă **-n**; dacă vocala de la finalul substantivului nu este accentuată, prin adăugarea mărcii de plural **-n**, devine accentuată (_V +n → _Vn):

Exemple:

sipéx číči → sipéx čičín

kíwi → kiwín

xú:ki → xu:kín (analogie cu kíwi → kiwín)

Regula 2: La finalul substantivului care se termină în consoană (fără *n*) se adaugă **-n + vocala din silaba precedentă** → **armonie vocalică** (_VC +nV_(armonie vocalică) → _CnV_(armonie vocalică)):

Exemple:

sipéx → sipéxne

Regula 3: La finalul substantivului care se termină în consoana *-n* se adaugă doar **vocala din silaba precedentă** → **armonie vocalică** ($_{-}Vn + -V_{(\text{armonie vocalică})}^2 \rightarrow \text{_{-}n}V_{(\text{armonie vocalică})}$):

Exemple:

aʔhá:n → kinaʔhá:**na**

(sipéx) spú:n → (sipéx) spú:**nu**

b. pentru adjective: apare morfemul atașat **lak-** atunci când adjectivul precedă un substantiv la plural;

IV. Asocieri semantice pentru sintagmele rămase:

ká: aʔhá:n = creangă tăiată

ká: xú:ki = cerb tăiat

V. Marcarea accentului:

Regula 1: Dacă ultima silabă a cuvântului conține o vocală lungă, atunci această vocală este accentuată;

Exemple: cewamí:

camá:

si:ʔsí:

Regula 2: Dacă ultima silabă a cuvântului este o silabă închisă (CvC), atunci accentul cade pe vocala din această ultimă silabă;

Exemple: si-péx

aʔhá:n

(Pentru cuvintele monosilabice *spú:n* și *čík* se aplică regula 2: dacă silaba este închisă, atunci accentul cade pe vocala din acea silabă);

Regula 3: Accentul cade pe vocala din penultima silabă dacă cuvântul se termină cu o vocală scurtă (în exemplele din totonac, vocala nemarcată).

Exemple: číči kíwi

lú:wa xú:ki

li:štóʔo

VI. Observații finale:

1. Pentru substantivele simple și compuse: morfemul de plural se atașează la sfârșitul cuvântului format din cele două segmente (fie că sunt sudate, fie că sunt alăturate): *sipéx čičín*;

2. În tiparul adjectiv + substantiv (cu determinare prin articol hotărât în română), morfemul **ša-** se atașează la adjectiv: *šacewamí: sipéx spú:n*;

3. În tiparul complex care conține o prepoziție și un adjectiv posesiv, în română, și o marcă a relației parte-întreg, în totonac, ordinea morfemelor este: *morfem care indică prepoziția + marca de posesie + marca relației parte-întreg + substantiv cu marca de plural*;

4. Pentru formarea relației semantice parte-întreg (casă – oraș / copac – pădure), apare următoarea structură: *ka: + substantiv + marca de plural*;

5. Substantivele compuse semantic se formează prin simpla alăturare a cuvintelor (*sipéx čičín*) sau prin sudarea lor (*xu:kilú:wa*).

² Regula 2, doar că $-n + -n = -n$

BAREM

1. Se acordă câte 0,5 p. pentru fiecare corespondență corectă ($14 \times 0,5 = 7$ p.).
 2. Se acordă câte 2 p. pentru fiecare traducere corectă ($5 \times 2 = 10$ p.). Nu se acordă punctaj parțial!
 3. Se acordă 0,5 p. pentru identificarea celor două sensuri ale cuvântului *aḥá:n* ($2 \times 0,5 = 1$ p.).
 4. Se acordă 12 p. pentru o explicație clară și concisă, astfel:
 - 5 p. pentru identificarea următoarelor mărci: a. de posesie; b. de acord între substantiv la plural și adjectiv; c. de determinare prin adjectiv demonstrativ; d. de determinare (prin ce echivalează în română cu articolul definit); e. marca relației semantice parte-întreg ($5 \times 1 = 5$ p.);
 - 1 p. pentru identificarea poziției și a ordinii acestor mărci în raport cu substantivul;
 - 2,25 p. pentru identificarea regulilor de marcare a pluralului la substantive ($3 \times 0,75 = 2,25$ p.);
 - 1,5 p. pentru identificarea regulilor de accentuare a cuvintelor ($3 \times 0,5 = 1,5$ p.);
 - 2,25 p. pentru structurare observațiilor și pentru claritatea exprimării.
- Nu se (de)punctează (ne)utilizarea terminologiei lingvistice în explicarea rezolvării!

SUBIECTUL 10: Chichewa (1)

REZOLVARE

1. 1-g; 2-a; 3-b; 4-l; 5-j; 6-h; 7-e; 8-c; 9-f; 10-i; 11-k; 12-d.

2. a. Un cuib va apăra trei vizitatori de cinci șerpi.
b. Doi elefanți au distrus capcanele acelea.
c. Copacii apără doi lei de o femeie.

3. a. Mkazi uja anathyda misampha miwiri ndi mwala umodzi.
b. Njoka ikumagera zisa zitatu njovu ziwiri.
c. Njovu imodzi inateteza zipembere zija ku akazi.

4. PASUL 1. Corespondențele³

a. Analizăm enunțurile din chichewa și observăm că: 3 enunțuri încep cu **mkango**; 2 enunțuri cu **mlendo**; 2 enunțuri încep cu **chi-pembere** (observăm și **zi-pembere** care apare o singură dată la început de enunț); **a-kazi** și **m-kazi** care apar o singură dată (la început de enunț) și **n-jovu** și **n-joka**, care apar tot o singură dată.

b. Analizăm enunțurile din română și observăm că: **leu** apare de trei ori la început de enunț în structurile *leul acela*, *leul*, *un leu*; **rinocer** apare tot de 3 ori, o dată la plural (*trei rinoceri*) și de două ori la singular (*un rinocer*, *rinocerul*); **femeie** apare de două ori, o dată la plural în structura *cinci femei* și o dată la singular cu articol hotărât *femeia*. Mai apar structurile *trei șerpi* și *elefantul acela*.

c. Putem deduce astfel că: **leu = mkango**; **rinocer = chipembere**; **rinoceri = zipembere**. De aici stabilim prima corespondență: 3 = b.

d. Așadar, deducem că: în chichewa subiectul ocupă prima poziție în enunț, la fel ca în limba română, iar distincția singular – plural se face pe baza unor afixe atașate la începutul cuvântului.

³ Pentru stabilirea corespondențelor nu există o metodă anume. În explicație este prezentată doar una dintre metodele posibile prin care pot fi găsite corespondențele corecte. Orice altă metodă este acceptată!

e. Analizăm enunțurile în care *leul* este subiectul (a, e, h), apoi le comparăm cu enunțurile 2, 6 și 7 din chichewa. În enunțul *e* apare *rinoceri* în poziție de obiect, iar corespondentul lui din chichewa apare în enunțul 7.

f. Pe baza corespondențelor stabilite (7–e, 3–b) și a observațiilor de mai sus, putem deduce că: **alendo = vizitatori, mikango = lei**. Observăm că afixele atașate pentru a marca numărul se schimbă în funcție de clasă. Pentru început putem stabili de trei clase de substantive în funcție de marcarea numărului:

	sg.	pl.
clasa 1:	m-lendo = vizitator m-kazi = femeie	a-lendo = vizitatori a-kazi = femei
clasa 2:	m-kango = leu	mi-kango = lei
clasa 3:	chi-pembere = rinocer	zi-pembere = rinoceri

g. Pe baza acestor informații, pot fi stabilite și celelalte corespondențe: 1 = g; 2 = a; 4 = l; 5 = j; 6 = h; 8 = c; 9 = f; 10 = i; 11 = k; 12 = d.

PASUL 2. Clasele de substantive

a. Am observat că topica în chichewa este SVO. Subiectul poate fi un substantiv determinat de un adjectiv demonstrativ sau de un numeral adjectival (în chichewa, distincția articol hotărât – articol nehotărât nu este relevantă). Atunci când în enunț avem atât obiect direct, cât și obiect indirect, ordinea este OD – OI.

c. Completăm clasele de substantive identificate mai sus cu celelalte substantive care ocupă poziția de obiect direct sau indirect astfel:

	sg.	pl.
clasa 1:	m -lendo = vizitator m -kazi = femeie	a -lendo = vizitatori a -kazi = femei
clasa 2:	m -kango = leu m -panda = gard m -sampha = capcană m -tengo = copac m -wala = piatră (<i>pentru cerința 3</i>)	mi -kango = lei mi -panda = garduri mi -sampha = capcane mi -tengo = copaci mi -wala = pietre
clasa 3:	chi -pembere = rinocer chi -sa = cuib	zi -pembere = rinoceri zi -sa = cuiburi

	sg.	pl.
clasa 1	m-	a-
clasa 2	m-	mi-
clasa 3	chi-	zi-
clasa 4	n-	n-

d. Observăm că substantivele **elefant** și **șarpe** au aceeași formă la singular și plural (*n-jovu* și *n-joka*), pe care le trecem într-o clasă separată:

clasa 4: **n-jovu** = elefant **n-jovu** = elefanți
 n-joka = șarpe **n-joka** = șerpi

e. Observăm că adjectivele demonstrative și numeralesle adjectivale apar întotdeauna după substantivele pe care le determină și se marchează diferit, în funcție de clasa din care face parte substantivul:

Adjectivul demonstrativ

	sg.	pl.
clasa 1	vizitatorul acela = mlendo u-ja	vizitatorii aceia = alendo a-ja
clasa 2	leul acela = m-kango u-ja capcana aceea = m-sampha u-ja -	leii aceia = mi-kango i-ja - gardurile acelea = mi-panda i-ja
clasa 3	cuibul acela = chi-sa chi-ja -	- rinocerii aceia = zi-pembere zi-ja
clasa 4	șarpele acela = n-joka i-ja elefantul acela = n-jovu i-ja	- elefanții aceia = n-jovu zi-ja

	sg.	pl.
clasa 1	u-ja	a-ja
clasa 2	u-ja	i-ja
clasa 3	chi-ja	zi-ja
clasa 4	i-ja	zi-ja

Numeralul cu valoare adjectivală

cinci femei = akazi a-**sanu**
 cinci cuiburi = zisa zi-**sanu**
 cinci capcane = misampha mi-**sanu**

trei rinoceri = zipembere zi-**tatu**
 trei șerpi = njoka zi-**tatu**
 trei pietre = miwala mi-**tatu**
 trei copaci = mitengo mi-**tatu**

doi șerpi = njoka zi-**wiri**

un elefant = njovu i-**modzi**
 un rinocer = chipembere chi-**modzi**

	1	2	3	5
cl. 1	m-modzi		a-tatu (pentru cerința 2)	a-sanu
cl. 2	u-modzi	mi-wiri (pentru cerința 3)	mi-tatu	mi-sanu
cl. 3	chi-modzi		zi-tatu	zi-sanu
cl. 4	i-modzi	zi-wiri	zi-tatu	zi-sanu (pentru cerința 3)

un leu = mkango u-**modzi**
un vizitator = mlendo m-**modzi**

PASUL 3. Verbul și prepoziția

a. În chichewa, structura verbală se compune astfel:

negația – marcă de subiect (care se schimbă în funcție de clasa și numărul substantivului în poziție de subiect) – **marcă de timp – rădăcina verbală – marcă de beneficiar** (exprimată în română prin prep. *pentru*) – **vocală finală sau marcă de indicativ**.

b. Pentru a observa acest lucru, descompunem mai întâi verbele în ordinea enunțurilor în care apar, detașând segmentele care se repetă:

1. a-dzi-tch-er-a	7. si-u-dzi-tetez-a
2. u-dzi-thyd-er-a	8. a-ku-thyd-a
3. zi-dzi-mag-er-a	9. a-na-mag-a
4. a-ku-tetez-a	10. si-i-ku-mag-er-a
5. chi-ku-mag-a	11. si-chi-na-mag-er-a
6. u-na-tch-a	12. zi-ku-tch-er-a

c. Se poate observa că toate structurile verbale din chichewa se termină în vocala **-a**, care poate fi considerată atât marcă de indicativ, întrucât toate verbele sunt la indicativ, cât și vocală finală care face parte din rădăcina verbului.

d. Mărcile de timp sunt: **-dzi-** pentru viitor, **-ku-** pentru prezent și **-na-** pentru trecut, iar **si-** care marchează negația.

e. Observăm că mărcile de subiect atașate la verb se schimbă în funcție de clasa și numărul substantivului în poziție de subiect:

	sg.	pl.
clasa 1	a-	a-
clasa 2	u-	i-
clasa 3	chi-	zi-
clasa 4	i-	zi-

f. Observăm marca **-er-** care se atașează imediat după rădăcina verbului, înainte de vocala finală. Aceasta exprimă ideea de beneficiar care corespunde prepoziției *pentru* din limba română. Pentru a putea detașa această marcă, comparăm verbele care apar atât în enunțuri care exprimă ideea de beneficiar (1, 2, 3, 10, 11, 12), cât și în enunțuri în care nu se exprimă această idee (5, 6, 8, 9). Apoi, grupăm verbele după sens astfel:

a pune
a-dzi-**tch-er**-a
zi-ku-**tch-er**-a
u-na-**tch**-a

a distruge
u-dzi-**thyd-er**-a
a-ku-**thyd**-a

a construi
zi-dzi-**mag-er**-a
si-i-ku-**mag-er**-a
si-chi-na-**mag-er**-a
chi-ku-**mag**-a

g. Prepozițiile *cu, în, pe* și *de* au următoarele corespondențe în chichewa (în aceeași ordine): **ndi, mu, pa** și **ku**⁴.

BAREM

1. Se acordă câte 0,5 p. pentru fiecare corespondență găsită corect (12 x 0,5 = 6 p.).
2. Se acordă câte 2 p. pentru fiecare enunț tradus corect din chichewa în română (3 x 2 = 6 p.). Nu se acordă punctaj parțial!
3. Se acordă câte 2 p. pentru fiecare enunț tradus corect din română în chichewa (3 x 2 = 6 p.). Nu se acordă punctaj parțial!
4. Cele 12 p. pentru explicații se acordă astfel:
 - 2 p. pentru gruparea corectă a substantivelor pe clase și detașarea mărcilor de singular și plural (câte 0,25 p. pentru fiecare marcă);
 - 2 p. pentru observarea faptului că demonstrativul primește o marcă specială în funcție de clasa și numărul substantivului pe care îl determină și pentru detașarea corectă a acestor mărci (câte 0,25 p. pentru fiecare marcă);
 - 2 p. pentru observarea faptului că numeralul primește o marcă specială în funcție de clasa și numărul substantivului pe care îl determină și pentru detașarea corectă a acestor mărci (câte 0,25 p. pentru fiecare marcă);
 - 2 p. pentru detașarea corectă a mărcilor de subiect atașate la verb;
 - 1 p. pentru observarea negației și a mărcilor de timp (4 x 0,25 = 1 p.);
 - 0,5 p. pentru detașarea mărcii **-er-** și găsirea corespondentului în limba română;
 - 0,5 p. pentru identificarea topicii (SVO);
 - 2 p. pentru organizarea schematică, clară și coerentă a observațiilor.

Nu se (de)punctează (ne)utilizarea termenilor lingvistici!

SUBIECTUL 11: PATRU LIMBI

REZOLVARE

1. Clasificarea celor 16 propoziții în 4 grupe, în funcție de limba în care au fost traduse:

Limba 1 (dyirbal)

1. Bayi jugumbil baŋgul gúdaŋgu buṛan
3. Bayi yaṛa buṛan
8. Bayi gagara baŋgul yaṛaŋgu buṛan
15. Bayi yaṛa baŋgul jugumbilŋgu buṛan

Limba 2 (tahitiană)

2. 'ua hi'o te tamari'i
6. 'ua hi'o te 'ūrī 'i te vahine
11. 'ua hi'o te tamari'i 'i te 'āva'e
13. 'ua hi'o te vahine 'i te tamari'i

Limba 3 (nez-perce)

5. Ciq'āmqalnim peexne 'áyatne
7. Háma peexne
10. 'áyatnim peexne hámane
14. Hámanim peexne hísemtuksne

Limba 4 (wappo)

4. Pol'e?i hina nawta
9. Met'aii pol'e? nawta
12. Pol'e?i nawta
16. Tsu'itsui met'ai nawta

2. Clasificarea celor 16 propoziții în 4 grupe, în funcție de înțelesul propoziției:

⁴ **Ku** este și marcă de prezent, dar numai atunci când apare în interiorul structurii verbale. Atunci când e cuvânt autonom (morfem liber), este prepoziție.

P	Limba 1	Limba 2	Limba 3	Limba 4
S1	3. Bayi yaṛa buṛan.	2. 'ua hi'o te tamari'i.	7. Háma peexne.	12. Pol'eʔi nawta.
S2	8. Bayi gagara baṅgul yaṛaṅgu buṛan.	11. 'ua hi'o te tamari'i 'i te 'āva'e.	14. Hámanim peexne hísemtuksne.	4. Pol'eʔi hina nawta.
S3	15. Bayi yaṛa baṅgul jugumbilṅgu buṛan.	13. 'ua hi'o te vahine 'i te tamari'i.	10. 'áyatnim peexne hámane.	9. Met'aii pol'eʔ nawta.
S4	1. Bayi jugumbil baṅgul gúdaṅgu buṛan.	6. 'ua hi'o te 'ūrī 'i te vahine.	5. Cíq'ámqalnim peexne 'áyatne.	16. Tsu'itsui met'ai nawta.

3. Identificarea și rescrierea corectă a celor șase propoziții:

P1. 'ua hi'o 'i te vahine.	'ua hi'o te vahine.
P5. 'ua te hi'o 'i te tamari vahine.	'ua hi'o te tamari'i 'i te vahine.
P2. Met'ai pol'eʔi nawta.	Met'aii pol'eʔ nawta.
P6. Bayi jugumbilṅgu baṅgul yaṛa buṛan.	Bayi jugumbil baṅgul yaṛaṅgu buṛan.
P4. Cíq'ámqalnim peexne.	Cíq'ámqal peexne.
P8. Peexne 'áyatnim háma.	'áyatnim peexne hámane.

4. Traducerile celor două propoziții corecte în toate limbile din problemă (dyirbal, nez-perce, tahitiană și wappo):

	P3	P7
dyirbal	<i>Bayi gúda buṛan.</i>	Bayi yaṛa baṅgul yaṛaṅgu buṛan.
nez-perce	Cíq'ámqal peexne.	Hámanim peexne hámane.
tahitiană	'ua hi'o te 'ūrī	'ua hi'o te tamari'i 'i te tamari'i
wappo	Tsu'itsui nawta.	<i>Pol'eʔi pol'eʔ nawta.</i>

5. Explicații:

I. Clasificarea propozițiilor în funcție de limbă⁵ se face ținând cont de faptul că în toate propozițiile din Limba 1 (dyirbal) apare cuvântul **buṛan**, în toate propozițiile din Limba 2 (nez-perce) apare cuvântul **peexne**, toate propozițiile din Limba 3 (tahitiană) încep cu **'ua hi'o** și toate propozițiile din Limba 4 (wappo) se termină cu cuvântul **nawta**. Propozițiile se grupează astfel:

Limba 1 (dyirbal)

1. Bayi jugumbil baṅgul gúdaṅgu buṛan
3. Bayi yaṛa buṛan
8. Bayi gagara baṅgul yaṛaṅgu buṛan
15. Bayi yaṛa baṅgul jugumbilṅgu buṛan

Limba 3 (nez-perce)

5. Cíq'ámqalnim peexne 'áyatne
7. Háma peexne
10. 'áyatnim peexne hámane

Limba 2 (tahitiană)

2. 'ua hi'o te tamari'i
6. 'ua hi'o te 'ūrī 'i te vahine
11. 'ua hi'o te tamari'i 'i te 'āva'e
13. 'ua hi'o te vahine 'i te tamari'i

Limba 4 (wappo)

4. Pol'eʔi hina nawta
9. Met'aii pol'eʔ nawta
12. Pol'eʔi nawta

⁵ Pentru clasificarea propozițiilor în funcție de limbă nu există o metodă anume. În explicațiile date este prezentată doar una dintre metodele posibile prin care pot fi grupate propozițiile date în funcție de limbi. Orice altă metodă este acceptată!

14. Hámanim peexne hísemtuksne

16. Tsu'itsui met'ai nawta

II. Gruparea propozițiilor în funcție de sens, se poate face, mai întâi, pe baza observației preliminare de la I. : cuvintele **buřan**, **'ua hi'o**, **peexne**, **nawta** apar în toate propozițiile din limbile în care sunt încadrate. Apoi, se pot face alte observații și analogii:

1. Se observă că în fiecare limbă există o propoziție mai scurtă decât celelalte. Putem deduce astfel că acestea reprezintă traducerea aceleiași propoziții:

$$3 = 2 = 7 = 12$$

2. Pornind de la propoziția cea mai scurtă, de exemplu, pentru **Limba 1** *Bayi yařa buřan*, se observă faptul că *yařa* apare în trei dintre propozițiile din această limbă: o dată într-o propoziție care conține un alt cuvânt care nu se mai repetă în nicio altă propoziție și a doua oară într-o propoziție care conține un cuvânt care se mai repetă într-o altă propoziție:

3. yařa

8. gagara – yařaŋgu

15. yařa – jugumbilŋgu (acest cuvânt se mai repetă în propoziția 1. jugumbil – gúdaŋgu)

3. Aceeași metodă se poate folosi și pentru celelalte trei limbi:

- limba 2: 2. tamari'i

11. tamari – 'āva'e

13. vahine – tamari (6. 'ūrī 'i – vahine)

- limba 3: 7. háma

14. hámanim – hísemtuksne

10. 'áyatnim – hámane (5. cíq'āmqalnim – 'áyatne)

- limba 4: 12. pol'e?i

4. pol'e?i – hina

9. met'aii pol'e? (16. tsu'itsui – met'ai)

4. Gruparea propozițiilor în funcție de sens este următoarea:

P	Limba 1	Limba 2	Limba 3	Limba 4
S1	3. Bayi yařa buřan.	2. 'ua hi'o te tamari'i.	7. Háma peexne.	12. Pol'e?i nawta.
S2	8. Bayi gagara baŋgul yařaŋgu buřan.	11. 'ua hi'o te tamari'i 'i te 'āva'e.	14. Hámanim peexne hísemtuksne.	4. Pol'e?i hina nawta.
S3	15. Bayi yařa baŋgul jugumbilŋgu buřan.	13. 'ua hi'o te vahine 'i te tamari'i.	10. 'áyatnim peexne hámane.	9. Met'aii pol'e? nawta.
S4	1. Bayi jugumbil baŋgul gúdaŋgu buřan.	6. 'ua hi'o te 'ūrī 'i te vahine.	5. Cíq'āmqalnim peexne 'áyatne.	16. Tsu'itsui met'ai nawta.

Tabel 1

III. În urma corepondențelor făcute, putem deduce câteva reguli legate de formarea propozițiilor în toate cele patru limbi:

- înlocuim cuvântul care se repetă în toate limbile cu **A**;
- păstrăm cuvintele pe care le-am identificat la **II 2.** și **II 3.** cu forma lor nemarcată în toate exemplele;
- notăm celelalte elemente cu **X**, **Y** și **Y'** (acolo unde este cazul) astfel:

P	Limba 1	Limba 2	Limba 3	Limba 4
---	---------	---------	---------	---------

S1	3. X yaṛa A.	2. A X tamari'i.	7. Háma A.	12. Pol'eʔ-X A.
S2	8. X gagara Y yaṛa-Y' A.	11. A X tamari'i Y X ,āva'e.	14. Háma-X A hísemtuks-Y.	4. Pol'eʔ-X hina A.
S3	15. X yaṛa Y jugumbil-Y' A.	13. A X vahine Y X tamari'i.	10. 'áyat-X A háma-Y.	9. Met'ai-X pol'eʔ A.
S4	1. X jugumbil Y gúda-Y' A.	6. A X ,ūrī Y X vahine.	5. Cíq'ámqal-X A 'áyat-Y.	16. Tsu'itsu-X met'ai A.

Tabel 2

Observații:

Pentru limba 1: - în propoziția complexă *Bayi gagara baṅgul yaṛaṅgu buṛan*, atunci când apare *baṅgul* (Y), cuvântul care urmează se termină în sufixul *-ṅgu* (Y'); Topica este:

Bayi *cuvânt (subst.)* **buṛan**.

Bayi *cuvânt (subst.)* **baṅgul** *cuvânt (subst.)-ṅgu* **buṛan**.

Pentru limba 2: - cele trei propoziții complexe (11, 13, 6) au forma:

'ua hi'o te *cuvânt (subst.)* 'i te *cuvânt (subst.)*.

Pentru limba 3: - propoziția simplă are forma:

cuvânt (subst.) **peexne**;

- cele trei propoziții complexe (14, 10, 5) au forma:

cuvânt (subst.)-nim **peexne** *cuvânt (subst.)-ne*

Pentru limba 4: - propoziția simplă are forma:

cuvânt (subst.)-i **nawta**;

- cele trei propoziții complexe (4, 9, 16) au forma:

cuvânt (subst.)-i *cuvânt (subst.)* **nawta**

- Facem aceleași înlocuiri din Tabelul 2 și în exemplele de la cerința 3:

P1. 'ua hi'o 'i te vahine.

A Y X vahine

P2. Met'ai pol'eʔi nawta.

Met'ai pol'eʔ-X A.

P3. Bayi gúda buṛan.

X gúda A.

P4. Cíq'ámqalnim peexne.

Cíq'ámqal-X A.

P5. 'ua te hi'o 'i te tamari vahine.

A X A Y tamari vahine.

P6. Bayi jugumbilṅgu baṅgul yaṛa buṛan.

X jugumbil-Y' Y yaṛa A.

P7. Pol'eʔi pol'eʔ nawta.

Pol'eʔ-X pol'eʔ A.

P8. Peexne 'áyatnim háma.

A 'áyat-X háma.

- Analizând datele din tabelul 2 și exemplele de la cerința 3, putem identifica propozițiile care nu sunt bine formate în limbile din care provin:

Propoziția greșită	Varianta corectă
P1. 'ua hi'o 'i te vahine. A Y X vahine.	'o te vahine. A X vahine.
P5. 'ua te hi'o 'i te tamari vahine. A X A Y tamari vahine.	'ua hi'o te tamari'i 'i te vahine A X tamari'i Y X vahine.
P2. Met'ai pol'eʔi nawta Met'ai pol'eʔ-X A.	Met'aii pol'eʔ nawta. Met'ai-X pol'eʔ A.
P6. Bayi jugumbilṅgu baṅgul yaṛa buṛan. X jugumbil-Y' Y yaṛa A.	Bayi jugumbil baṅgul yaṛaṅgu buṛan. X jugumbil Y yaṛa-Y' A.
P4. Cíq'ámqalnim peexne.	Cíq'ámqal peexne.

Cíq'ámqal-X A	Cíq'ámqal A.
P8. Peexne 'áyatnim háma. A 'áyat-X háma.	'áyatnim peexne hámane. 'áyat-X A háma-Y.

- Propozițiile corecte sunt:

P3. Bayi gúda buřan.
X gúda A.

P7. Pol'e?i pol'e? nawta.
Pol'e?-X pol'e? A.

- Acestea pot fi traduse pe baza tuturor observațiilor de structură din toate cele patru limbi identificate mai sus:

-	P3	P7
diyrbal	<i>Bayi gúda buřan.</i>	Bayi yařa baŋgul yařaŋgu buřan.
nez-perce	Cíq'ámqal peexne.	Hámanim peexne hámane.
tahitiană	'ua hi'o te 'ūrī	'ua hi'o te tamari'i 'i te tamari'i
wappo	Tsu'itsui nawta.	<i>Pol'e?i pol'e? nawta.</i>

BAREM

1. Se acordă 0,5 p. pentru fiecare grup identificat corect ($4 \times 0,5 = 2$ p.).
2. Se acordă 1 p. pentru fiecare grupare în funcție de sensul propozițiilor ($4 \times 1 = 4$ p.).
3. Se acordă 6 p. pentru identificarea propozițiilor care nu respectă regulile din limbile date și pentru rescrierea corectă a acestora (pentru identificare: $6 \times 0,25 = 1,5$ p. și pentru rescrierea corectă a propozițiilor $6 \times 0,75 = 4,5$ p.).
4. Se acordă câte 1 p. pentru traducerea celor două propoziții corecte în celelalte trei limbi date ($3 \times 2 = 6$ p.).
5. Se acordă 12 p. pentru o explicație clară și concisă din care să rezulte pașii rezolvării:
 - 1 p. pentru orice observație preliminară legată de structura enunțurilor din cele patru limbi (de exemplu, pentru observarea cuvintelor **buřan**, **'ua hi'o**, **peexne**, **nawta** care apar în toate propozițiile din limbi în care sunt încadrate;
 - 2 p. pentru explicarea metodei (în mod schematic) prin care s-au grupat propozițiile din cele patru limbi în funcție de sens;
 - 4 p. pentru identificarea structurii de bază a propozițiilor date pentru fiecare limbă prin scheme, înlocuiri sau alte metode, în care nu este necesară cunoașterea propriu-zisă a părților de propoziție (substantiv, verb etc.) ($4 \times 1 = 4$ p.);
 - 2 p. pentru explicarea metodei prin care au fost identificate propozițiile greșite din limbile date și prin care au fost traduse corect;
 - 3 p. pentru structurarea observațiilor și pentru claritatea exprimării.

Nu se (de)punctează (ne)utilizarea terminologiei lingvistice în explicarea rezolvării! De asemenea, nu se (de)punctează (ne)identificarea nominală a limbilor (de exemplu, faptul că **Limba 1** este **diyrbal** etc.)

SUBIECTUL 12: Totonac (2)

REZOLVARE

1. Corespondențe:

câinele meu = kinčiči

femeia bătrână = šatáʔo
 șarpele meu boa = kinxu:kilú:wa
 acești coioți enervați = camá: laksi:ʔí: sipéx čičín
 tufișuri = sipéxne
 rața sălbatică drăguță = šacewamí: sipéx spú:n
 ac = li:štóʔo
 copac tăiat = ká: kíwi
 plante ghimpoase = li:štóʔo taʔón
 ghimbir = pinkúču
 acești cerbi drăguți = camá: lakcewamí: xu:kín
 urechile mele fierbinți = lakčičí: kinaʔhá:na
 vraci bătrân = ʔolú: kúču čiškú:
 creangă tăiată = ká: aʔhá:n
 pădurea = ka:kiwín
 casa = šačík
 în orașul meu = nakkinka:číkni
 ceaiuri fierbinți = lakčičí: kíwi péhne
 cerb tăiat = ká: xú:ki
 bărbat iute (la mânie) = pín čiškú:

2. Traduceri:

- câinele = šačiči
- cerbul meu drăguț = cewamí: kinxú:ki
- frunza tăiată = šaká: péh
- aceste urechi ascuțite = camá: lakli:štóʔo aʔhá:na
- prerie = ka:sipéxne

3. Segmentul *aʔhá:n* poate avea două sensuri: *ureche* și *creangă* („urechile pomului”).

4. Explicații⁶:

I. Grupăm structurile din română în funcție de marcarea substantivelor (prin articol hotărât, prin adjectiv posesiv și demonstrativ, prin adjective participiale sau propriu-zise):

- Substantivele „marcate”:

[+adjectiv posesiv]	[+articol hotărât] - [+/-adjectiv]	[+adjectiv demonstrativ] - [+adjectiv]	[+adjectiv]
câinele meu șarpele meu boa în orașul meu urechile mele fierbinți	femeia bătrână rața sălbatică drăguță casa pădurea	acești coioți enervați acești cerbi drăguți	plante ghimpoase ceaiuri fierbinți medic bătrân bărbat iute (la mânie) copac tăiat

⁶ Pentru stabilirea corespondențelor nu există o metodă anume. În explicațiile date este prezentată doar una dintre metodele posibile prin care pot fi găsite corespondențele corecte. Orice altă metodă este acceptată!

			cerb tăiat creangă tăiată
--	--	--	------------------------------

Tabel 1

- Substantive „nemarcate”: *ac, ghimbir, tufişuri*.

II. Grupăm structurile din totonac în funcție de elementele/segmentele care se repetă:

kin číči kin xu:kilú:wa lakčíči: kina ʔhá:n nak kin ka:číkni	šatáʔo šačík šacewamí: sipéx spú:n	camá : laksi:ʔtsí: sipéx čičín camá : lakcewamí: xu:kín
---	--	--

Tabel 2

III. Analogii și observații prin compararea celor două tabele:

1. Adjectivul demonstrativ este marcat prin **camá**: :

acești coioți enervați = **camá**: laksi:ʔtsí: sipéx čičín

acești cerbi drăguți = **camá**: lakcewamí: xu:kín

- deducem că: *acești* = *camá*:

enervați = *si:ʔtsí*:

drăguți = *cewamí*: (se compară exemplul *camá*: *lakcewamí*: *xu:kín*

cu un alt exemplu are conține acest adjectiv *šacewamí*: *sipéx spú:n* → *rața sălbatică drăguță*, iar *rața sălbatică* = *sipéx spú:n*);

coioți = *sipéx čičín*

cerbi = *xu:kín*

2. Adjectivul posesiv din limba română se marchează în totonac prin (-)**kin**-, care se atașează la substantiv și îl precedă:

a. câinele meu = **kin**číči

Observații:

- *číči* = *câine*, analogie cu substantivul compus *coiot* (*sipéx* + *číči*_(-marca de plural) = *sipéx čičín*, unde *sipéx* (care mai apare și în exemplul *šacewamí*: *sipéx spú:n* = *rața sălbatică drăguță*) poate însemna ceva care are legătură cu ideea de sălbăticie, mediu sălbatic; de asemenea, cuvântul *sipéx* apare și singur, cu o formă diferită, *sipéxne*, iar dintre cuvintele nemarcate (*ac, ghimbir și tufişuri*), putem asocia ideea de *mediu sălbatic* cu *tufişuri*;

- **Atenție!** Cuvântul *číči* este diferit de cuvântul *čičí*., din exemplele *lakčíči*: *kinaʔhá:na* și *lakčíči*: *kíwi péhne*. Este vorba despre o diferență lexicală determinată de accent: în cuvântul *číči* este accentuată vocala din penultima silabă (sau prima silabă), iar în cuvântul *čičí*: accentul este pe vocala din ultima silabă care este și o vocală lungă);

b. șarpele meu boa = **kin**xu:kilú:wa

Observații:

- substantivul *șarpe boa* este un substantiv compus (prin sudare) din cuvintele *xú:ki* (= *cerb*) și *lú:wa* (= presupunem că înseamnă *șarpe*);

c. în orașul meu = nak**kin**ka:číkni

Observații:

- **nak-** = marca prepoziției *în* din română, pentru că nu mai apare în niciun alt context;

- *oraş* → asociere cu *casă* (*čík*), care apare ca un substantiv determinat; de aici rezultă că *šačík* = *casa*, iar **ša-** este marca determinării;
- segmentul **ka:-** reprezintă marca relației semantice parte-întreg: „mai multe case formează un oraş”. Pentru a forma acest cuvânt, apare următorul tipar: **ka:** + *substantiv* + *marca de plural*;
- **Atenție!** Atunci când apare segmentul **ka:-**, marca determinării **ša-** dispare!

d. urechile **mele** fierbinți = lakčiči: **kina**?há:na

Observații:

- în această structură apare cuvântul *čiči:*, care, după cum am observat mai sus (vezi **2a.**), este diferit de cuvântul *čiči* (= *câine*);
- comparând această structură cu exemplele *camá: lakši:ʔtsi: sipéx čičín* și *camá: lakcewamí: xu:kín*, observăm că adjectivul precedă substantivul; putem deduce că *čiči:* = *fierbinte*;
- marca de posesie **-kin-** se atașează la substantiv, iar adjectivul este precedat de marca **lak-**, marca acordului dintre substantiv și adjectiv, atunci când substantivele sunt la plural (**lak-** nu poate fi considerată o simplă marcă a adjectivului pentru că în exemplele date apare o structură în care un substantiv singular este însoțit de un adjectiv, iar în totonac nu mai apare marca **lak-**, *vraci bătrân*);

Atenție! Morfemul **(-)kin-** = posesie + determinare;

3. Determinarea cu articol hotărât în limba română se marchează în totonac (așa cum am văzut prin asocierea semantică de mai sus, **2c.**, *šačík* = *casa*) prin **ša-**:

- știm că: **šačík** = *casa*

šacewamí: sipéx spú:n = *rața sălbatică drăguță*

- în totonac un singur cuvânt apare cu marca **ša-**: *šatá?o*, iar în română sunt două structuri care apar cu articol hotărât: cuvântul *pădurea* și sintagma *femeia bătrână*;
- în lista de cuvinte din limba română apar câteva cuvinte pe care le putem asocia cu ideea de *pădure* (*creangă*, *copac*); putem face analogie cu asocierea semantică de mai sus, *casă* → *oraş*, și putem deduce că *pădurea* trebuie să însemne „locul unde sunt mai mulți copaci”. Astfel, cuvântul pentru *pădure* trebuie să conțină segmentul **ka:-**, marca relației semantice parte-întreg („mai mulți copaci formează o pădure”), care exclude marca determinării propriuzise, prin **ša-** (apare același tipar **ka:** + *substantiv* + *marca de plural*);
- de aici rezultă că *šatá?o* = *femeia bătrână* (sintagma *femeie bătrână* nu presupune asocierea substantiv + adjectiv, ci reprezintă un cuvânt autonom în totonac;

4. Marcarea pluralului:

a. pentru substantive:

Regula 1: La finalul substantivului care se termină în vocală se adaugă **-n**; dacă vocala de la finalul substantivului nu este accentuată, prin adăugarea mărcii de plural **-n**, devine accentuată (_V +n → _Vn):

Exemple:

sipéx čiči → sipéx čičín

kíwi → kiwín

xú:ki → xu:kín (analogie cu kíwi → kiwín)

tá?on → ta?ón

Regula 2: La finalul substantivului care se termină în consoană (fără *n*) se adaugă **-n + vocala din silaba precedentă** → **armonie vocalică** ($_VC + -nV_{(\text{armonie vocalică})} \rightarrow _CnV_{(\text{armonie vocalică})}$):

Exemple:

sipéx → sipéxne

péh → péhne

Regula 3: La finalul substantivului care se termină în consoana *-n* se adaugă doar **vocala din silaba precedentă** → **armonie vocalică** ($_Vn + -V_{(\text{armonie vocalică})}^7 \rightarrow _nV_{(\text{armonie vocalică})}$):

Exemple:

aʔhá:n → ^{kin}aʔhá:na

(sipéx) spú:n → (sipéx) spú:nu

b. pentru adjective: apare morfemul atașat **lak-** atunci când adjectivul precedă un substantiv la plural;

IV. Asocieri semantice pentru sintagmele rămase:

a. putem grupa sintagmele din totonac astfel:

ká: aʔhá:n	pinkúču	li:štóʔo taʔón	ka:kiwín
ká: kíwi	ʔolú: kúču čiškú:	li:štóʔo	lakčičí: kíwi péhne
ká: xú:ki	pín čiškú:		

b. putem grupa structurile din română astfel:

creangă tăiată	ghimbir	ac	pădurea
copac tăiat	vraci bătrân	plante ghimpoase	ceaiuri fierbinți
cerb tăiat	bărbat iute la mânia		

c. Știm deja că *pădurea* este *ka:kiwín* și astfel putem descompune sintagma care conține *copac* (*kíwi*) și *fierbinte* (*čičí:*) în: *lak-čičí:* (*fierbinte*) + *kíwi* (*copac*) + *péhne* (*frunze* – informație care se poate afla indirect prin citirea **cerinței 2**, în care trebuie să se traducă sintagma *frunza tăiată*).

Așadar, cuvântul *ceai* se compune semantic din *copac* + *frunze*;

d. Comparăm sintagmele care conțin cuvântul *ká:* în totonac și cuvântul *tăiat(ă)* în română:

ká: aʔhá:n = creangă tăiată

ká: kíwi = copac tăiat → ká: = tăiat(ă)

ká: xú:ki = cerb tăiat

e. Asociem în română cuvântul *ac* cu *plante ghimpoase* („care înțeapă”). În totonac sunt două structuri: *li:štóʔo* și *li:štóʔo taʔón*. Se poate observa că sintagma *li:štóʔo taʔón* se poate descompune semantic în *li:štóʔo* (*ac*) + *taʔón* (*femei bătrâne*). De aici rezultă că *li:štóʔo taʔón* = *plante ghimpoase* (în română, această plantă ar corespunde cu ceea ce noi numim popular *limba soacrei*);

f. Analizând structurile *pinkúču*, *ʔolú: kúču čiškú:* și *pín čiškú:*, observăm că:

- cuvântul pe care nu îl putem descompune semantic, din seria dată, dar care poate apărea în compunerea semantică a altui cuvânt este *bărbat*: apare singur (cu un adjectiv) și în compunere sensului *bătrân* = *bărbat bătrân*; de aici deducem că: *čiškú:* = *bărbat*, iar ideea de bătrânețe este redată prin forma adjectivală care precedă un substantiv: *ʔolú:* = *bătrân*. Astfel: *kúču* = *vraci*, iar *pín* = *iute (la mânia)*;

⁷ Regula 2, doar că $-n + -n = -n$

- cuvântul *ghimbir* este format din ideea *iute* (gust) și ideea de *vindecare*: *pin* (*iute*) + *kúču* (*vraci*) = *pinkúču* (*ghimbir*);

V. Marcarea accentului:

Regula 1: Dacă ultima silabă a cuvântului conține o vocală lungă, atunci această vocală este accentuată;

Exemple: čiškú: ?olú:
 čičí: cewamí:
 camá: si:ʔtí:

Regula 2: Dacă ultima silabă a cuvântului este o silabă închisă (CvC), atunci accentul cade pe vocala din această ultimă silabă;

Exemple: sipéx
 aʔhá:n

(Pentru cuvintele monosilabice *spú:n* și *čik* se aplică regula 2: dacă silaba este închisă, atunci accentul cade pe vocala din acea silabă);

Regula 3: Accentul cade pe vocala din penultima silabă dacă cuvântul se termină cu o vocală scurtă (în exemplele din totonac, vocala nemarcată).

Exemple: čiči kíwi
 táʔo lú:wa
 li:štóʔo xú:ki
 kúču

VI. Observații finale:

1. Pentru substantivele simple și compuse: morfemul de plural se atașează la sfârșitul cuvântului format din cele două segmente (fie că sunt sudate, fie că sunt alăturate): *sipéx čičín*, *xu:kilu:wán*;
 2. În tiparul adjectiv + substantiv, morfemul care indică posesia se atașează la substantiv: *lakčičí: kinaʔhá:na*;
 3. În tiparul adjectiv + substantiv (cu determinare prin articol hotărât în română), morfemul **ša-** se atașează la adjectiv: *šacewamí: sipéx spú:n*;
 4. În tiparul complex care conține o prepoziție și un adjectiv posesiv, în română, și o marcă a relației parte-întreg, în totonac, ordinea morfemelor este: *morfem care indică prepoziția + marca de posesie + marca relației parte-întreg + substantiv cu marca de plural*;
 5. Pentru formarea relației semantice parte-întreg (casă – oraș / copac – pădure), apare următoarea structură: *ka: + substantiv + marca de plural*;
 6. Majoritatea substantivelor compuse semantic se formează prin simpla alăturare a cuvintelor.
- Excepție:** cuvintele compuse *xu:kilú:wa* și *pinkúču* care apar sudate!

BAREM

1. Se acordă câte 0,5 p. pentru fiecare corespondență corectă (20 x 0,5 = 10 p.).
2. Se acordă câte 1,5 p. pentru fiecare traducere corectă (5 x 1,5 = 7,5 p.). Nu se acordă punctaj parțial!
3. Se acordă 0,25 p. pentru identificarea celor două sensuri ale cuvântului *aʔhá:n* (2 x 0,25 = 0,5 p.).
4. Se acordă 12 p. pentru o explicație clară și concisă, astfel:
 - 5 p. pentru identificarea următoarelor mărci: a. de posesie; b. de acord între substantiv la plural și adjectiv; c. de determinare prin adjectiv demonstrativ; d. de determinare (în română cu articolul definit); e. marca relației semantice parte-întreg (5 x 1 = 5 p.);
 - 1 p. pentru identificarea poziției și a ordinii mărcilor de mai sus în raport cu substantivul;

- 2,25 p. pentru identificarea regulilor de marcare a pluralului la substantive (3 x 0,75 = 2,25 p.);
- 2,25 p. pentru identificarea regulilor de accentuare a cuvintelor (3 x 0,75 = 2,25 p.);
- 1,5 p. pentru structurarea observațiilor și pentru claritatea exprimării.

Nu se (de)punctează (ne)utilizarea terminologiei lingvistice în explicarea rezolvării!

SUBIECTUL 2: Chichewa (2)

REZOLVARE

1. 1-c; 2-f; 3-e; 4-d; 5-l; 6-b; 7-a; 8-h; 9-j; 10-k; 11-i; 12-g.

2. a. Un vânător va mânca două boabe înainte să bea bere.
- b. Leopardul nu trebuie să meargă să bea bere înainte să-i hrănească pe lei.
- c. Doi babuini care mănâncă porumb trebuie să meargă să fure și carne.

3. a. Anyani aja sianangodyetsa mikango, anadyetsanso mikangombwa miwiri.
- b. Mikangombwa imene inaba mowa ikunadya mikandambwa.
- c. Mikango imene izikadyetsa mikangombwa ija siikufuna ikudya nyama.

4. Explicații

1. Corespondențele

a. Analizăm enunțurile din chichewa și observăm că: 3 enunțuri încep cu **mi-kango**, 3 cu **m-knago**; 2 enunțuri încep cu **a-nyani**, 1 cu **m-nyani**; **m-lenje** și **a-lenje** apar câte o singură dată, la fel și **mikangombwa**.

b. Analizăm enunțurile din română și observăm că **leu**, în poziție de subiect, apare de 3 ori la singular (*leul care, leul acela care, un leu*) și de 3 ori la plural. Cuvântul *babuini* apare de două ori și *babuin* o singură dată; *vânător* și *vânători* apar câte o singură dată, la fel și cuvântul *leopardzi*.

c. Putem deduce de aici că, la fel ca în română, subiectul ocupă prima poziție în enunț și că distincția singular – plural se face pe baza unor afixe atașate la începutul cuvântului. Așadar, **mi-kango** și **m-kango** corespunde perechii **leu – lei** (deocamdată nu putem spune care e forma de singular și care e forma de plural); **m-nyani** = **babuin**, **a-nyani** = **babuini**; **mikangombwa** = **leopardzi**; **m-lenje** și **a-lenje** = **vânător – vânători** (în aceeași ordine, prin analogie cu *babuin – babuini*).

d. Pe baza acestor observații putem stabili primele corespondențe, respectiv $1=c$, $6=b$, $5=l$, $9=j$.

e. Observăm **mkangobwa** în 5 și 9. Știind că **mikangombwa** (6) = **leopardzi**, putem deduce că **mkangombwa** = **leopard**, care apare în poziție de obiect în enunțurile (l) și (j). Prin analogie, putem deduce că **m-kango** = **leu** și **mi-kango** = **lei**.

f. Pe baza acestor informații, putem găsi cu ușurință și celelalte corespondențe.

2. Clasele de cuvinte

a. Observăm că pluralul se marchează în două feluri: **a-** și **mi-**, de unde putem deduce că există două clase de substantive:

	sg.	pl.
clasa 1	m-nyani	a-nyani

	m-lenje	a-lenje
clasa 2	m-kangombwa m-kango	mi-kangombwa mi-kango

b. Observăm că adjectivele demonstrative și numeralele adjectivale apar întotdeauna după substantivele pe care le determină și sunt marcate diferit în funcție de clasa din care face parte substantivul:

c. Analizăm substantivele care apar determinate cu adjectiv demonstrativ (atât în poziția de subiect, cât și în poziția de obiect):

	Sg.	Pl.
Clasa 1	babuinul acela = m -nyani u -ja vânătorul acela = m -lenje u -ja	babuinii aceia = a -nyani a -ja vânătorii aceia = a -lenje a -ja
Clasa 2	leul acela = m -kango u -ja	leii aceia = mi -kango i -ja

	sg.	pl.
cl.1	u -ja	a -ja
cl.2	u -ja	i -ja

d. Observăm că pentru substantivele din clasa 1 demonstrativul e **uja** la singular și **aja** la plural; pentru cele din clasa a doua, demonstrativul e **uja** la singular și **ija** la plural.

f. Numeralul:

un leu = mkango **u**-modzi
 un leopard = mkangombwa **u**-modzi
 un babuin = mnyama **m**-modzi

	1	2	3	5
cl.1	m -modzi	a -wiri		a -sanu
cl.2	u -modzi	mi -wiri	mi -tatu	

doi lei = mikango **mi**-wiri
 doi vânători = alenje **a**-wiri

trei leoparzi = mikangombwa **mi**-tatu
 cinci vânători = alenje **a**-sanu

g. Pronumele relativ *care* are două corespondențe în chichewa, în funcție de clasa din care face parte substantivul: *a-mene* (clasa 1, singular și plural)
u-mene (clasa 2, singular și plural)

3. Structurile verbale

a. Analizăm enunțurile *e*, *h* din română (în care verbul apare de două ori) și corespondentele lor din chichewa (3, 8):

- e. Un leu n-a **mâncat** doar carne, a **mâncat** și porumb.
 3. Mkango umodzi **siunangodya** nyama, **unadyanso** chimanga.

- h. Leii **nu i-au păcălit** doar pe vânătorii aceia, **au păcălit** și un babuin.
 8. *Mikango* **siunangonamiza** alenje aja, **inanamizanso** anyani mmodzi.

Putem deduce că **-dya** și **-namiza** sunt rădăcinile verbelor *a mânca* și *a păcăli*. Acestea mai apar în enunțurile 4, 5, 10 și 11.

b. Extragem structurile verbale care conțin **-dya** și **-namiza** din enunțurile de mai sus și le segmentăm astfel:

3. si -u-na- <u>ngo</u> -dya	8. si -i-na- <u>ngo</u> -namiza
3. u-na-dya- <i>nso</i>	8. i-na-namiza- <i>nso</i>
4. u-ku- <u>ngo</u> -dya	10. i-sana-namize
5. a-zi-dya	11. u-kuna-namiza

Corepondentele lor din română sunt:

e. (un leu) n -a mâncat (<u>doar</u>)	h. (leii) nu i-au păcălit (<u>doar</u>)
e. (un leu) a mâncat (<i>și</i>)	h. (leii) au păcălit (<i>și</i>)
d. (leul) mănâncă (<u>doar</u>)	k (leii) (înainte) să-i păcălească
l. (vânătorul acela) trebuie să mănânce	i. (leul acela) (încă) păcălește

c. Observăm de aici că:

- (i) **si-** marchează negația;
 (ii) **-na-** este marcă de trecut;
 (iii) **-ngo-** și **-nso** sunt mărci verbale ce corespund cuvintelor autonome **doar** și **și** din limba română;

(iv) mărcile de subiect se atașează la începutul structurii verbale, atunci când propozițiile sunt afirmative și urmează negației în propoziții negative, și se schimbă în funcție de clasa și numărul subiectului:

	sg.	pl.
cl.1	a-	a-
cl.2	u-	i-

d. Analizăm structurile care conțin în limba română verbele *a fura* (a, c, k) și *a bea* (b, d, g) și corespondențele lor în chichewa (7, 1, 10; 6, 4, 7/12):

a. (babuinii) fură	b. (trei leoparzi) au băut
c. (babuinul acela) va fura	d. (leul) nu bea
k. (leii) <i>trebuie să meargă să fure</i>	a./g. (babuinii) <u>încă</u> beau

7. a- ku -ba	6. i-na-mwa
1. a-dzi-ba	4. si-u- ku -mwa
10. i-zi-ka-ba	7./12. a- <u>kuna</u> -mwa

De aici putem deduce că marca de subiect pentru clasa a doua plural este **a-** (o trecem în tabelul de mai sus); **-ku-** marchează timpul prezent și **-dzi-** este marcă de viitor; **-kuna-**, care reprezintă alăturarea a două mărci, de prezent și trecut, corespunde adverbului *încă* din română.

e. Analizăm structurile verbale cu *trebuie* din limba română (j, k, l) și le comparăm cu corespondentele lor din chichewa (9, 10):

j. (doi vânători) trebuie să meargă să hrănească	9. a- zi-ka -ngo-dyetsa
k. (leii) trebuie să meargă să fure	10. i- zi-ka -ba
l. (vânătorul acela) trebuie să mănânce	5. a- zi -dya

Observăm că **-zi-** corespunde lui *trebuie* din limba română, **-ka-** corespunde lui *să meargă*, iar **-dyetsa** corespunde verbului *a hrăni*.

f. Analizăm toate structurile verbale din chichewa și observăm că acestea se termină în vocala **-a** sau în vocala **-e**.

Extragem structurile verbale care se termină în vocala **-e** din enunțurile 1, 5, 6, 10, 12, pe care le grupăm astfel:

i-sana-mwe	u-be
i-sana-be	i-be
i-sana-namize	

g. Observăm că structurile care conțin **-sana-** au drept corespondent în română: *înainte să bea*, *înainte să fure*, *înainte să-i păcălească*. Deducem de aici că **-sana-** = *înainte*, iar **-e** final reprezintă o posibilă marcă de conjunctiv.

h. **-e** final mai apare și în structurile verbale **u-be** și **i-be** din enunțurile 5 și 12. Observăm că, în aceste enunțuri, subiectul verbului *a vrea* este diferit de subiectul verbului *a fura*:

- g. **Babuinii** care încă beau bere **vor ca leii aceia să fure** și boabe.
12. **Anyani** amene akunamwa mowa **akufuna kuti mikango ija ibe** mikanda.

1. **Vânătorul acela** care trebuie să mănânce boabe **vrea ca leopardul să fure** porumb.
5. **Mlenje uja** amene azidya mikanda, **akufuna kuti mkangombwa ube** chimanga.

Așadar, verbele care primesc **-e** final (o posibilă marcă de conjunctiv) fac parte din următoarea structură: **subiect₁** + *a vrea* + *ca* + **subiect₂** + *să* + **verb la conjunctiv**. Tot marcă de conjunctiv primesc și verbele precedate de *înainte să*. Verbele din celelalte enunțuri (care sunt la conjunctiv în limba română, dar care nu se încadrează în tiparele de mai sus) se termină în vocala **-a** în chichewa (care poate fi o marcă a modului indicativ).

h. Observăm că *a vrea*, care mai apare în enunțurile *f* și *i*, este un verb autonom în chichewa. În schimb, verbele *a trebui* și *a merge* se exprimă prin atașarea unor mărci speciale la rădăcina verbului.

5. Sintetizăm observațiile referitoare la structurile verbale astfel:

(i) -ba = <i>a fura</i>	-funa = <i>a vrea</i>
-mwa = <i>a bea</i>	-namiza = <i>a păcăli</i>
-dya = <i>a mânca</i>	-dyetsa = <i>a hrăni</i>

(ii) *a merge* și *a trebui* nu sunt verbe autonome în chichewa și se atașează la verbe sub formă de mărci:

-**ka**- = *a merge*

-**zi**- = *a trebui*

(iii) *doar*, *înainte*, *încă*, și sunt mărci care fac parte din structura verbală:

-**ngo**- = *doar*

-**sana**- = *înainte*

-**kuna**- = *încă*

-**nso** = *și*

(iv) mărcile de timp sunt: -**na**- pentru trecut, -**ku**- pentru prezent, -**dzi**- pentru viitor;

(v) *ca* din română are în chichewa corespondent autonom – **kuti**.

6. Observație pentru cerința 3

Corespondentul în chichewa pentru *boabe pestrițe* poate fi găsit prin compararea corespondențelor pentru *leu* și *leopard*: **mkango** și **mkangombwa**, de unde putem deduce că *leopard* = *leu pătat / cu puncte*, deci *boabe pestrițe* = **mikandambwa**.

BAREM

1. Se acordă câte 0,5 p, pentru fiecare corespondență găsită corect (12 x 0,5 = 6 p.).

2. Se acordă câte 1 p. pentru fiecare enunț tradus corect din chichewa în română (3 x 1,5 = 4,5 p.).

3. Se acordă câte 2 p. pentru fiecare enunț tradus corect din română în chichewa (3 x 1,5 = 4,5 p.).

4. Cele 15 p. pentru explicații se acordă astfel:

- 1 p. pentru gruparea corectă a substantivelor pe clase și detașarea mărcilor de singular și plural (câte 0,25 p. pentru fiecare marcă);

- 1 p. pentru observarea faptului că demonstrativul primește o marcă specială în funcție de clasa și numărul substantivului pe care îl determină și pentru detașarea corectă a acestor mărci (câte 0,25 p. pentru fiecare marcă);

- 1 p. pentru observarea faptului că numeralul primește o marcă specială în funcție de clasa și numărul substantivului pe care îl determină și pentru detașarea corectă a acestor mărci (câte 0,25 p. pentru fiecare marcă);

- 1 p. pentru detașarea corectă a mărcilor de subiect atașate la verb (câte 0,25 p. pentru fiecare marcă);

- 1 p. pentru observarea negației și a mărcilor de timp (câte 0,25 p.);

- 1 p. pentru mărcile *încă*, *înainte*, *doar*, și (câte 0,25 p. pentru fiecare marcă);

- 1 p. pentru mărcile *trebuie*, *să meargă* (câte 0,5 p.);

- 2 p. pentru observarea mărcii de conjunctiv –**e**;

- 2 p. pentru specificarea ordinii mărcilor din structura verbului;

- 1 p. pentru identificarea topicii (SVO) sau pentru observarea faptului că determinantul este postpus substantivului;

- 3 p. pentru organizarea schematică, clară și coerentă a observațiilor. Nu se (de)punctează (ne)utilizarea termenilor lingvistici.

SUBIECTUL 3: Tamazight – Tifinagh

REZOLVARE

1. Corespondențele corecte:

1. ⵏⵓⵔ ⵓⵎⵓⵙ	7
2. ⵙⵓⵎⵎⵓⵙ ⵓⵎⵓⵙ ⵓⵎⵓⵙ ⵓⵎⵓⵙ ⵓⵎⵓⵙ	56
3. ⵙⵓⵎⵎⵓⵙ	72
4. ⵙⵓⵎⵎⵓⵙ ⵏⵓⵔ ⵓⵎⵓⵙ ⵓⵎⵓⵙ ⵙⵓⵎⵎⵓⵙ	237
5. ⵙⵓⵎⵎⵓⵙ ⵓⵎⵓⵙ ⵏⵓⵔ ⵓⵎⵓⵙ ⵙⵓⵎⵎⵓⵙ	81
6. ⵙⵓⵎⵎⵓⵙ ⵓⵎⵓⵙ ⵓⵎⵓⵙ ⵏⵓⵔ ⵓⵎⵓⵙ ⵓⵎⵓⵙ	102
7. ⵓⵎⵓⵙ ⵓⵎⵓⵙ ⵏⵓⵔ ⵓⵎⵓⵙ	30
8. ⵙⵓⵎⵎⵓⵙ ⵓⵎⵓⵙ ⵙⵓⵎⵎⵓⵙ ⵓⵎⵓⵙ ⵓⵎⵓⵙ ⵙⵓⵎⵎⵓⵙ	365
9. ⵓⵎⵓⵙ ⵓⵎⵓⵙ ⵏⵓⵔ	24
10. ⵏⵓⵔ ⵓⵎⵓⵙ ⵙⵓⵎⵎⵓⵙ	9
11. ⵙⵓⵎⵎⵓⵙ ⵓⵎⵓⵙ ⵏⵓⵔ	42
12. ⵏⵓⵔ ⵓⵎⵓⵙ ⵓⵎⵓⵙ	12

Tabelul 1

2.

ⵙⵓⵎⵎⵓⵙ ⵓⵎⵓⵙ ⵓⵎⵓⵙ (36 x 2) + 1 = 73	kṛaḍ d sa id mraw 3 + (7 x 10) = 73	73
ⵙⵓⵎⵎⵓⵙ 36	ṣḍiṣ d kṛaḍ id mraw 6 + (3 x 10) = 36	36
ⵙⵓⵎⵎⵓⵙ ⵓⵎⵓⵙ ⵓⵎⵓⵙ 36 x 2 + 18 = 90	tṣat id mraw 9 x 10 = 90	90
ⵙⵓⵎⵎⵓⵙ ⵙⵓⵎⵎⵓⵙ 36 x 3 = 108	tam d timiḍi 8 + 100 = 108	108
ⵙⵓⵎⵎⵓⵙ ⵓⵎⵓⵙ ⵓⵎⵓⵙ ⵓⵎⵓⵙ ⵓⵎⵓⵙ (36 x 5) + 18 + 4 = 202	sin d sin id timiḍi 2 + (2 x 100) = 202	202
ⵙⵓⵎⵎⵓⵙ ⵓⵎⵓⵙ ⵓⵎⵓⵙ 36 + 18 = 54	kkuz d smmus id mraw 4 + (5 x 10) = 54	54

Tabelul 2

3.

	Limba X în tifinagh	tamazight
350	ⵙⵓⵎⵎⵓⵙ ⵓⵎⵓⵙ ⵙⵓⵎⵎⵓⵙ ⵓⵎⵓⵙ ⵓⵎⵓⵙ ⵓⵎⵓⵙ ⵓⵎⵓⵙ	smmus id mraw d kṛaḍ id timiḍi
215	ⵙⵓⵎⵎⵓⵙ ⵓⵎⵓⵙ ⵓⵎⵓⵙ ⵓⵎⵓⵙ ⵓⵎⵓⵙ ⵓⵎⵓⵙ ⵓⵎⵓⵙ	smmus d mraw d sin id timiḍi
136	ⵙⵓⵎⵎⵓⵙ ⵙⵓⵎⵎⵓⵙ ⵓⵎⵓⵙ ⵓⵎⵓⵙ ⵓⵎⵓⵙ ⵓⵎⵓⵙ	ṣḍiṣ d kṛaḍ id mraw d timiḍi
97	ⵙⵓⵎⵎⵓⵙ ⵓⵎⵓⵙ ⵓⵎⵓⵙ ⵓⵎⵓⵙ ⵓⵎⵓⵙ	sa d tṣat id mraw

E B A
10. □◌○ ◌Θ◌ ξ†:ξ
A B G
11. ξΗ ◌Θ◌ □◌○
D B A
12. □◌○ ◌ †:ξΗ
A H F

II. Grupăm numerele din limba necunoscută în funcție de primul cuvânt:

(i)

1. □◌○ ◌Θ◌ ○◌○
A B C
10. □◌○ ◌Θ◌ ξ†:ξ
A B G
12. □◌○ ◌ †:ξΗ
A H F

(ii)

9. †◌ ◌Λ◌○ ◌Θ◌ □◌○
E B A
7. †◌ ◌Λ◌○ ◌Θ◌ □◌○ ◌ †:ξΗ
E B A H F

(iii)

11. ξΗ ◌Θ◌ □◌○
D B A
2. ξΗ ◌Θ◌ †◌ ◌Λ◌○ ◌Θ◌ †:ξΗ
D B E B F
3. ξΗ †:ξΗ
D F
5. ξΗ †:ξΗ ◌Θ◌ □◌○ ◌Θ◌ ξ†:ξ
D F B A B G
6. ξΗ †:ξΗ ◌Θ◌ †◌ ◌Λ◌○ ◌Θ◌ □◌○ ◌ †:ξΗ
D F B E B A H F
4. ξΗ □◌○ ◌Θ◌ †◌ ◌Λ◌○ ◌Θ◌ ξ†:ξ
D A B E B G
8. ξΗ □◌○ ◌Θ◌ ξΗ †:◌ ξ†: ◌Θ◌ □◌○ξ
D A B D I B J

Grupăm numerele în trei grupe, în ordine crescătoare, în funcție de complexitatea compunerii lor:

(i) 7, 9, 12

În acest grup, numerele trebuie descompuse pornind de la un număr autonom. Se observă (prin încercarea de a descompune cele trei numere) că acest număr de bază este **6**:

$$7 = 6 + 1$$

$$9 = 6 + 3$$

$$12 = 6 \times 2$$

(ii) 24, 30

Pe baza observației de mai sus, numerele trebuie descompuse pornind de la un alt număr autonom. Se observă (prin încercarea de a descompune cele două numere) că acest număr de bază este **18**:

$$24 = 18 + 6$$

$$30 = 18 + (6 \times 2)$$

(iii) 42, 56, 72, 81, 102, 237, 365

Corelând cele două observații de mai sus, numerele trebuie descompuse pornind de la un alt număr autonom. Numărul de bază este **36**:

$$42 = 36 + 6$$

$$56 = 36 + 18 + 2$$

$$72 = 36 \times 2$$

$$81 = (36 \times 2) + 6 + 3$$

$$102 = (36 \times 2) + 18 + (6 \times 2)$$

$$237 = (36 \times 6) + 18 + 3$$

$$365 = (36 \times 6) + (36 \times 4) + 5$$

Avem următoarele corespondențe:

(i)

1. $\square \circ \ominus \circ \ominus \circ \ominus \circ$		
A	B	C
6	+	1 = 7
10. $\square \circ \ominus \circ \xi \dagger \xi \mid$		
A	B	G
6	+	3 = 9
12. $\square \circ \circ \mid \dagger \circ \circ \mathbb{H}$		
A	H	F
6	x	2 = 12

(ii)

9. $\dagger \circ \mid \Lambda \circ \ominus \circ \square \circ \ominus \circ$		
E	B	A
18	+	6 = 24
7. $\dagger \circ \mid \Lambda \circ \ominus \circ \square \circ \ominus \circ \circ \mid \dagger \circ \circ \mathbb{H}$		
E	B	A H F

$18 + 6 \times 2 = 30$

(iii)

11. IΞH ◦Θ◦ □◦O D B A 36 + 6 = 42
2. IΞH ◦Θ◦ †olΛoO ◦Θ◦ †‡‡H D B E B F 36 + 18 + 2 = 56
3. IΞH †‡‡H D F 36 x 2 = 72
5. IΞH †‡‡H ◦Θ◦ □◦O ◦Θ◦ ξ†‡‡l D F B A B G 36 x 2 + 6 + 3 = 81
6. IΞH †‡‡H ◦Θ◦ †olΛoO ◦Θ◦ □◦O ol †‡‡H D F B E B A H F 36 x 2 + 18 + 6 x 2 = 102
4. IΞH □◦O ◦Θ◦ †olΛoO ◦Θ◦ ξ†‡‡l D A B E B G 36 x 6 + 18 + 3 = 237
8. IΞH □◦O ◦Θ◦ lΞH †‡olξ†‡ ◦Θ◦ □◦O◦X D A B D I B J 36 x 6 + 36 x 4 + 5 = 365

Așadar, avem:

$$\square\circ O = A = 6$$

$$\circ\Theta\circ = B = „+”$$

$$\circ\circ = C = 1$$

$$I\Xi H = D = 36$$

$$\dagger ol\Lambda oO = E = 18$$

$$\dagger‡‡H = F = 2$$

$$\xi\dagger‡‡l = G = 3$$

$$ol = H = „x” \text{ (apare atunci când intră în compunerea numerelor mici, cu numărul de bază 6)}$$

$$\dagger‡ol\xi\dagger‡ = I = 4$$

$$\square\circ O\circ X = J = 5$$

Observație: ol = H = „x” dispare atunci când se formează numerele mai mari, care pornesc de la numărul de bază 36: 36 x 2, 36 x 3, 36 x 4, 36 x 5, 36 x 6; în această situație, ideea înmulțirii se exprimă prin simpla alăturare a celor doi factori.

III. În urma corespondențelor făcute, se poate face înlocuirea structurilor numerice din limba necunoscută din Papua Noua Guinee, transcrise cu alfabetul tiffinagh, apoi, se pot înlocui numerele din tamazigh:

$\text{I}\xi\text{H} \text{†}\ddot{\text{H}} \circ\Theta\circ \odot\circ\odot$ $(36 \times 2) + 1 = 73$	kṛaḍ d sa id mraw $3 + (7 \times 10) = 73$	73
$\text{I}\xi\text{H}$ 36	ṣḍiṣ d kṛaḍ id mraw $6 + (3 \times 10) = 36$	36
$\text{I}\xi\text{H} \text{†}\ddot{\text{H}} \circ\Theta\circ \text{†ol}\Lambda\circ\odot$ $36 \times 2 + 18 = 90$	tṛat id mraw $9 \times 10 = 90$	90
$\text{I}\xi\text{H} \xi\text{†}\xi\text{I}$ $36 \times 3 = 108$	tam d timiḍi $8 + 100 = 108$	108
$\text{I}\xi\text{H} \text{†}\ddot{\text{H}} \text{†}\ddot{\text{H}} \circ\Theta\circ \text{†ol}\Lambda\circ\odot \circ\Theta\circ \text{†}\ddot{\text{H}} \text{†}\ddot{\text{H}} \text{†}\ddot{\text{H}}$ $(36 \times 5) + 18 + 4 = 202$	sin d sin id timiḍi $2 + (2 \times 100) = 202$	202
$\text{I}\xi\text{H} \circ\Theta\circ \text{†ol}\Lambda\circ\odot$ $36 + 18 = 54$	kkuz d smmus id mraw $4 + (5 \times 10) = 54$	54

BAREM

1. Se acordă câte 0,5 p. pentru fiecare corespondență corectă ($12 \times 0,5 = 6$ p.).
2. Se acordă 6 p. pentru identificarea și transcrierea structurilor numerice din cele două limbi cu cifre ($12 \times 0,5 = 6$ p.).
3. Se acordă câte 0,5 p. pentru transcrierea numerelor în limba necunoscută din Papua Noua Guinee, cu alfabetul tiffinagh, și în tamazight, cu alfabetul latin ($10 \times 0,5 = 5$ p.).
4. Se acordă 13 p. pentru o explicație clară și concisă din care să rezulte pașii rezolvării:
 - 6 p. pentru structurarea observațiilor și pentru claritatea exprimării;
 - 2,5 p. pentru identificarea numerelor și semnelor de adunare și înmulțire din limba necunoscută din Papua Noua Noua Guinee, transcrise cu alfabetul tiffinagh ($10 \times 0,25 = 2,5$ p.);
 - 3 p. pentru identificarea numerelor și semnelor de adunare și înmulțire din tamazight, transcrise cu alfabetul latin ($12 \times 0,25 = 3$ p.);
 - 1,5 p. pentru observația că semnul ol = „x” dispăre atunci când se formează numerele mai mari, care pornesc de la numărul de bază **36**: în această situație, ideea înmulțirii se exprimă prin simpla alăturare a celor doi factori.